Een Woord

tot mijne

Katholieke Landgenooten.

door

Mr. C. W. OPZOOMER.

AMSTERDAM,
J. H. GEBHARD & Co.,
1869.

Er is op het oogenblik onder de beschaafde katholieken in Coblenz een adres aan den bisschop van Trier ter teekening in omloop. Het betreft het aanstaande algemeene concilie, en bevat deze merkwaardige woorden:

„Een aantal van geloovigen, wier woordvoerders geen bisschoppen zijn, maar leeken en leden van geestelijke orden, is er ten sterkste op uit, aan het toekomstige concilie een bepaalde rigting te geven. Gelijk zij hun eigen wenschen en meeningen met de behoeften en het geloof der kerk verwarren, verklaren zij zich zelf alleen voor de ware katholieken, allen daarentegen die hun stellingen niet als kerkleer, hun pogen niet als heilrijk willen erkennen, voor liberale, geen ware, geen echte katholieken. In het orgaan, dat zij te Rome bezitten, roepen zij het der wereld toe, dat de ware katholieken — volgens hen de meerderheid der geloovigen — niets liever wenschen, dan dat het algemeene concilie de leeringen van den Syllabus verkondige en de onfeilbaarheid van den Paus tot kerkleer verheffe. Zij houden zich verzekerd van de sympathie der ker-

kelijke autoriteiten, zelfs van den heiligen stoel, en het schijnt dat een groote orde met al de magt harer vastgesloten organisatie hun streven steunt. Juist daarom kunnen en mogen wij niet zwijgen, die toch even trouwe kinderen der kerk willen zijn. Wij achten het pligt, er openlijk voor uit te komen, dat wij in de hoop, in de meeningen en wenschen dier ware katholieken — gelijk ze zich noemen — volstrekt niet deelen, veeleer met alle kracht ons er tegen verzetten. Als wij onzen tijd overzien, ontdekken wij nergens een kettersche, geloofspunten rakende scheuring, gelijk ze in vorige eeuwen zoo vaak een concilie tot vaststelling eener kerkelijke leer moest opwekken. En waarlijk, een vereeniging met onze christelijke broeders van een ander geloof kan niet daardoor worden bevorderd, dat men de som der ons scheidende geloofspunten op nieuw vergroot. Om in den nood van onze dagen te voorzien, heeft de kerk een geheel andere taak te verrigten."

Er is in dat adres nog veel meer wat uwe aandacht verdient. Maar voor het oogenblik zij het genoeg, ze op het meêgedeelde te vestigen. Gij ziet er zoo helder in, hoe ook nu weer actie reactie wekt. Indien er ééne waarheid is, die door de geheele geschiedenis ons geleerd wordt, dan zeker is het deze: wie beweging opwekt, naar zijn eigen meening en naar zijn eigen wensch tot

achteruitgang, die wekt beweging op ook tot vooruitgang. Sluimerende krachten roept hij wakker, en niemand verzekert hem, dat ze juist in zijn rigting zullen werken. Hoedikwijls reeds hebben de duisterlingen alles in rep en roer gebragt, om op het eind zelf het slagtoffer te worden. Dan agiteerden ze waar en wat ze maar konden; de wereld daverde van hun krijgsgeschreeuw, hun overmoed steeg met iederen dag, naauwelijks was aan den eenen eisch voldaan of door een anderen nog veel stouteren werd hij gevolgd, het was verovering op verovering, de gelukkige veldtogt had tot voor de poorten der hoofdstad gevoerd, nog ééne slag, nog ééne opeisching, en zij zou vallen. Maar zij viel niet. Het gevaar, zoo hoog geklommen, riep alle krachten in het veld; de oogen waren opengegaan, de onverschilligheid was geweken voor belangstelling, die tot nog toe werkeloos hadden neergezeten stroomden van alle kanten te wapen; één vertwijfelde uitval, en het overmoedige leger van den vijand was verstrooid. Dat is het wat de vrienden van licht en vrijheid tegenover alle magt van duisternis en verdrukking met vaste hoop bezielt. De golven der zee mogen hoog gaan, over de rots der waarheid slaan zij niet heen.

In de Roomsche kerk onzer dagen gaan de golven zoo hoog als ooit te voren. Een magtige partij, maar die toch niets meer is dan een kleine minderheid, heeft

zoo luid geschreeuwd, zoo sluw en zoo ijverig gewoeld dat zij op het oogenblik de geheele kerk schijnt te beheerschen. Sints 1815 is ze driester geworden van jaar tot jaar; altijd verder, dat woord van den Engelschen staatsman, maar dat hem die het sprak, en hem die er naar handelde, ten verderve was, is haar leus; ze heeft zegepralen bevochten, grooter dan zij zelve die wachten kon; alle kerkelijke magten heeft ze doortrokken met haar geest, den Paus zelfs onderworpen aan haar gezag; met vliegende vaandels, altijd veroverend, is zij voortgegaan; thans staat zij voor de hoofdstad. Nog maar één ding is noodig; is de onfeilbaarheid van den Paus, haar werktuig, tot kerkleer verheven, dan is de laatste, de beslissende zege bevochten.

Maar nu het zoo ver is, komt ook de reactie, en beginnen zij die tot nog toe zwegen, den pligt tot spreken in te zien. Van die opstaande reactie is het adres, waarop wij wezen, een verblijdend teeken. Onder de streken, waar de vaan van Jesuïten en Ultramontanen het stevigst geplant scheen, plagt men die van Coblenz schier vooraan te noemen. En juist in haar voelt men zich gedrongen, het openlijk en krachtig uit te spreken: wij willen goede Katholieken zijn en blijven, maar wij verfoeijen de rigting en verzetten ons tegen het drijven der Ultramontanen, al mogen ze zich nog zoo luid de ware, de eenige Katholieken

noemen. Wij beklagen het, dat zij op het oogenblik, gesteund door het Jesuïtisme, het roer der kerk in handen hebben. Wij scheiden hunne zaak van de zaak onzer dierbare kerk. Wij kunnen het belang dier kerk niet, op hun voorbeeld, vereenzelvigen met de opperheerschappij van den Paus als een in alle dingen onfeilbare magt. Wij meenen, dat de geest, door haar stichter aan onze kerk beloofd, zich niet te Rome alleen openbaart.

Zal het voorbeeld, te Coblenz gegeven, bij U geen navolging vinden, Katholieke burgers van Nederland? Ook hier is sedert jaren een kleine, maar woelzieke partij, die met de pen vaardig is en telkens hare stem verheft, er op uit U tot Ultramontanen en Jesuïten te maken, wier vaderland — want dat is het vaderland, dat al wat ons dierbaar is in zich sluit — niet hier, maar in Rome is. Zij is een kleine, in onze meeste provinciën zeer kleine minderheid. Toch beheerscht zij U. En waarom? Omdat gij zwijgt en stilzit, eerst uit onverschilligheid of uit liefde tot vrede en rust, dan — naarmate de overmoed toeneemt, die uw onderworpen zin aanschouwt — uit gebrek aan moed, om tegen de heerschende partij op te komen. Schudt dan, in uw eigen belang, in het belang uwer kerk, die lafhartigheid van U af, laat uwe stem hooren en werpt het gezag van uw naam en van uw getal in de schaal;

zegt het, en herhaalt het, dat gij Katholieken zijt, maar dat Katholiek te zijn iets anders is, iets anders in beginsel, iets anders in bedoeling, dan Ultramontaan te zijn of Jesuït.

Dat gij wakker geworden zijt en U wilt doen gelden, moge het blijken bij de herstemming, waartoe gij weldra geroepen wordt. Daar is eensgezindheid, daar is vriendschap, daar is liefde en zamenwerking mogelijk tusschen den Nederlandschen Protestant en den Nederlandschen Katholiek, maar niet tusschen den Nederlandschen Protestant en den Jesuït of Ultramontaan. De band dier eensgezindheid, dier vriendschap, dier liefde en zamenwerking, haar openbaring en tegelijk haar steun, is de vrije Nederlandsche volksschool, vrij van den dwang der priesters, welke namen ze ook dragen. Helpt gij die school ten val brengen, zoo bevestigt gij de zaak der Ultramontanen, der Jesuïten, en tegelijk uwer natuurlijke vijanden, der Protestantsche klerikalen, der anti-revolutionnairen, of hoe ze ook onder de Confessioneele vaan zich mogen noemen. Handhaaft gij daarentegen en versterkt gij die school, zoo bevordert gij broederzin in het ééne Vaderland, den bloei van beschaving en kennis, de vrijheid van ontwikkeling bij Protestant en Katholiek.

